

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. II. Quæ res permutari valeant? Et quid circa permutationem
beneficiorum Ecclesiasticorum specialiter Jure Canonico tantum sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

§. II.

Quæ res permutari valeant? Et quid circa permutationem beneficiorum Ecclesiasticorum specialiter Jure Canonico cautum sit?

S U M M A R I A.

10. Permutari possunt res omnes in commercio humano existentes, & alienari non prohibita. 11. Pecuniæ si spectentur ut corpora, permutari possunt. 12. An sit venditio, vel permutatio, si res cum pecunia detur, sub distinctione resolvitur. 13. Res emphyteuticæ etiam sine consensu domini permutari possunt. 14. Non etiam feudales. 15. Res spirituales permutationi obnoxie sunt. 16. Si nempe debita adsint requisita, consensus Ordinarii. 17. Ut uterque permittentium habeat jus in beneficio. 18. Si alter facta à primò resignatione, resignare recuset, primus auctoritate propria ad beneficium redire nequit, sed opus est auctoritate ordinarii. 19. 20. Duae oppositiones resolvuntur. 21. Debet insuper accedere consensus illorum, qui jus presentandi, conferendi, aut eligendi habent. 22. Permutatio fit inter res spirituales. 23. Poterit tamen quandoque in ejusmodi permutatione aliquid temporale intervenire, & quando? 24. In permutatione beneficiorum beneficium l. 2. C. de rescind. vend. locum non invenit.

10 **P**ermutari possunt res omnes, quæ sunt in commercio humano, & alienari non prohibentur: unde tam res corporales, quàm incorporales, mobiles, & immobiles in hunc Contractum venire possunt. Mantica de tacit. & ambig. Convent. lib. 25. tit. 3. n. 14.

11 Petis I. numquid etiam nummi aptum objectum permutationis existunt? Respondeo, si tanquam certa corpora considerantur, non verò tanquam pretium, permutari non dedignantur, maximè, si res, quæ in vicem ab altero data est, eidem non fuit venalis, sed officii, & amicitia causa data sit. Textus in l. 51. ff. de Legat. 1. l. fin. ff. de condit. causa dat. caus. non secut. quem Textum adamantinum, & præfractum vocat Forcatulus Necyomant. Dialog. 49. ubi hoc punctum latius examinat, & discordan-

tes Textus pro suo subtili ingenio in concordiam reducit. Videatur etiam Mantica. d. lib. 25. n. 14. Voëtius h. t. num. 1.

Petis II. Utrùm sit emptio, vel permutatio, si convénit de danda partim pecunia, partim specie venditori? Respond. inspiciendum esse, an pecunia intervenerit ad æquandas utrinque species, & erit permutatio: num verò res principaliter pecunia æstimata fuerit, & alia res duntaxat in supplementum, vel accessionem veniat, quo casu emptionem fore censemus arg. l. 18. §. 1. ff. de Donat. in dubio attendendum, utrum pecunia, num species prævaleat. Tuldenus in C. h. t. num. 4. Mantica. d. lib. tit. 2. num. 3. 4. §. 22.

Petis III. An res emphyteuticæ & feudales permutari possint? Resp. quo-

Y ;

ad

ad res emphyteuticas affirmativè, etiam sine consensu domini, modo id, à domino consequi nequeat, quod ab altero ei offertur, & quod insuper rem ut *emphyteuticam*, non verò ut *propriam* permutet, hoc enim casu emphyteuta pœnam caducitatis non effugeret, cum videretur jus domini directi pervertere.

14 In rebus *feudalibus* permutationem, irrequisito domino directo, fieri posse negamus; tametsi enim aliàs ab emphyteusi ad feudum bonum argumentum duci non nesciamus, id tamen in presenti hypothese fallere existimamus, quia feudum magis quid *personale* est, quàm patrimoniale, utpote, cum feudum ex primæva Constitutione propter servitia personalia olim non poterat à persona separari, licet hodie aliter usu receptum sit, unde vasallus non potest via *permutationis* rem ossibus suæ personæ inhærentem in alium inconulto domino transferre. Hæc ex Mantica *cit. lib. 25. tit. 4.*

15 Rerum spiritualium permutationem tantum abest, ut dicamus esse prohibitam, ut etiam in jure nostro *tt. de Rerum permut.* tam in *Decretalibus*, quàm in *Sexto*, & *Clementinis* singulariter approbatam inveniamus, adeò quidem ut Bonifacius VIII. in *cap. un. b. t. in 6.* jura permutantium omnibus *expectativis* aliorum ab Apostolica Sede impetratis præferat, & in *Clem. un. b. t.* irritas faciat quascunque beneficiorum commutatorum collationes in præjudicium permutantium factas.

16 Ut porrò beneficiorum permutationes subsistant, sequentia concurrere debent, I. si qui volunt beneficia sua inter se permutare, debent consensum sui Episcopi, sive ordinarii prærequi-

rere, hoc est, resignando beneficia sua in manus Episcopi permutationem instituere. *cap. un. b. t. in 6.* Et si beneficia permutanda fuerint in diversis Diocesisibus, utriusque Episcopi auctoritas interveniat necesse est. Quodsi beneficiati propria auctoritate ejusmodi permutationem attentaverint, in pœnam suæ temeritatis per sententiam judicis suis beneficiis privari jubentur in *cap. 7. b. t.* nisi permutantis simplicitas veniam mereatur. *cap. 8. eod.* imò etiam per *Extravag. 2. de Simon. inter commun.* excommunicationem incurrunt. Ad hoc autem, ut Episcopus permutationem ratam habeat, debet ei de rationabili & justa causa constare, qualis esse potest, si Parochus v. g. propter aëris intemperiem in loco priori commorari nequeat, & ita causa saltem ex parte unius sufficiet ad permutationem inter duos instituendam. Garz. *de Benefic. part. 11. cap. 3. num. 49.* Si permutationem exposcat vel necessitas, vel utilitas Ecclesiæ, eam etiam motu proprio Episcopi sine consensu eorum, qui permutantur, fieri posse notat Panormit. *ad cap. 5. b. t. num. 7.* ut si unus Parochus minus utilis in tali loco repretetur, poterit auctoritate Episcopi illa Parochia privari, & ad aliam transferri. Idem *ibidem num. 8.* Imò etsi commutationes beneficiorum prævia conventionione partium sine auctoritate superioris fieri prohibeantur, poterunt nihilominus beneficiati de permutatione facienda inter se prius tractare. Videtur enim hoc medium moraliter esse necessarium ad finem permutationis, ut nempe partes prius conferant de hoc negotio, & sic cum concessus sit finis, media quoque concessa esse censentur. *cap. 5.*

cap. 5. de Offic. deleg. Gloss. in Clement. un. V. volentibus h. t. Garzias cit. cap. num. 56.

17 II. Requiritur ad permutationis valorem, ut uterque permutans habeat jus in beneficio, quia nemo potest permutare, nisi rem propriam, l. 1. ff. h. t. cap. 6. de Except. unde, si alter permutans beneficium simoniace, vel aliàs sine vero titulo obtinuit, permutatio non subsistet, & poterit permutantium alter rursus ad suum beneficium liberè redire, quia non absolutè renunciavit, sed ob causam permutationis, quæ secuta non est. Panorm. ad cap. 6. de Except. num. 23. arg. cap. 20. de Præbend. in 6. Similiter secundum beneficium incompatibile cum primo non poterit primum commutare cum alio, quia ipso jure vacat, adeoque ipsius amplius non est. Lessius de J. & J. lib. 2. cap. 34. num. 195.

18 Sed an casu, quo alter permutans ex dicta causa, vel juxta cap. 8. h. t. altero resignare recusante ad beneficium suum resignatum redire vult, id propria autoritate possit, vel potius nova superioris autoritate, & collatione opus habeat? Probabilius cum Panormit. ad cap. penult. h. t. num. 8. & Zoësis h. t. n. 31. & seq. cenfeo, opus esse tali casu autoritate, & collatione Episcopi. Ratio est, quòd tale beneficium etiam ex causa permutationis resignatum verè vacet, & alteri conferri possit. Clem. un. h. t. Ergò cum resignans titulum beneficii ex causa permutationis resignati amiserit, citra vitium intrusionis non poterit illud autoritate propria occupare. cap. 18. de Præbend. in 6.

Non obstat I. quod talis resignaverit sub conditione: si & alter permutans resignet. Nam talis conditio non est suspensiva, sed resolutive, & subinde non impedit, quominus resignatio suam habeat effectum, & jus transferatur in alterum, licet restituendum decepto per judicem, uti colligitur ex l. 1. §. 4. ff. h. t. ubi unus quidem tradidit rem suam, alter verò tradere noluit, & tamen, quia primus per traditionem dominium transtulit, non rei vindicatio, sed conditio ei competere dicitur.

Non obstat II. cap. 20. de Præbend. in 6. ubi talis liberè ad beneficium reverti posse dicitur. Id verum esse hoc sensu fatemur, quatenus tali superior se difficilem præbere non debeat in admissione ad beneficium resignatum.

III. Præter interventum Episcopi, 21 sive ordinarii, aut alterius superioris, jurisdictionem quasi Episcopalem habentis, etiam requiritur consensus eorum, qui jus eligendi, conferendi, aut præsentandi habent. cap. 25. de Jure Patron. Qui aliàs de contemptu agere possunt, & talis permutatio ipsis contradicentibus facta, nisi in evidentem Ecclesiæ utilitatem cederet, invalida foret. Gloss. in d. Clement. un. h. t. Canis. in Summa lib. 3. tit. 8. §. 1.

IV. Requiritur, ut permutatio 22 fiat inter res ejusdem generis. Spiritualia scilicet cum spiritualibus cap. fin. h. t. Non ergo permutari potest Ecclesia cum aliquo castro, jus decimandi pro fundo, aut annua pecuniæ summa sine labe simoniæ. per cit. cap. Poterit tamen juxta cap. 6. h. t. in permutatione Ecclesiarum certo modo etiam ali-

aliquid temporale intervenire sine simonia, si scilicet unum Monasterium (prout hic casus ponitur, & deciditur in *d. cap. 6.*) velit permutare unam Ecclesiam cum Ecclesia alterius Monasterii, ampliores redditus habente, poterit ratione hujus excessus pecunia dari.

23 Ratio est, quod tunc non fiat permutatio quoad *Titulum*, sed quoad *proprietatem*, nam Ecclesiae, quae Monasteriis, aut aliis dignitatibus perpetuo fuerunt unitae, titulus beneficii uniti penitus extinguitur, & nil aliud, quam sola proprietates reddituum, & bonorum temporalium amplius consideratur. Quocirca simoniacum non est, ut in simili permutatione compensetur alterius Ecclesiae possessionum excessus pecuniario augmento, cum hic ex defectu *tituli* nullum jus spirituale permutetur. Vid. Barbof. *ad cit. cap. 6. h. t. num. 1.* Magnif. P. König *h. t. num. 8.* Et ideo, si beneficia taliter non sint incorporata, non licebit permutantibus inaequalitatem proventuum pecunia, vel alia re temporali compensare, quia jus

percipiendi fructus ex illis possessionibus beneficiorum, quae permutare volunt, à titulo spirituali inseparabile est, & consequenter sine vitio simoniae pretio aestimari, vel pro re temporali permutari non poterit. Quadrat huc Textus in *cap. 7. C. 1. Quest. 3.* ubi dicitur: *Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum delevit.* Interim fructus praesentes, vel futuros suarum Praebendarum, nec vendere, nec permutare prohibetur, quia ut sic sunt aliquid merè temporale.

Prædictis, quod scilicet defectus unius beneficii non possit pecunia suppleri, consequens est, quod etiam *l. 2. C. de rescind. vendit.* locum non habeat, tum quia illa lex tractat de rebus pecunia & pretio aestimabilibus, qualia non sunt beneficia; tum, quia ibidem electio datur emptori vel supplendi justum pretium, vel rem restituendi, quod hic sine vitio Simoniae fieri non posset. Covarruv. *lib. 1. Var. resolut. cap. 5. n. 9.* Zoësius *h. t. num. 33.*

§. III.

Qualis effectus ex Contractu permutationis nascatur?

SUMMARI A.

25. Effectum, quem operatur Permutatio de Jure Romano, recensetur. 26. Si res ab uno permutantium tradita sit eaque ab accipiente rursus in tertium alienata, contra tertium primo danti nulla competit actio. 27. Quis effectus Permutationis de Jure Canonico, & Moribus Germaniae.

25 **A**lium effectum operatur Permutatio, si spectetur secundum Jus Romanum, & alium, si consideretur secundum Jus Canonicum, & mores Germaniae. De Jure Romano is,

qui ex causa permutationis rem dedit, alterum habet sibi obligatum, ut vicissim rem det, & quamdiu iste suae obligationi non satisfecit, licebit alteri, qui prior rem dedit, poenitere, eo effectu,

ut